

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 16. Maja V. S. ROKU 1806.

ROSYJA

S. PETERSBURG VS. 5 Maia. Półkownik Pekker naznaczony kommandantem i półku morskiego. Konsyliarze Kollescy, Filli, Czarnisz zostali stanu Konsyliarzami. S. Petersburgski Gubernator cywilny Pasiewiew otrzymał order S. Anny i Klasy.

BRYTANIA W.

LONDYN 5 Maia. Zaczeliśmy szczęśliwie wychodzić z długiej niewiadomości o obrótach naszych i nieprzyjacielskich Admiratów. Najpierwszy Warren powróciwszy zawczora do Plymouth, doniósł rządowi, że krążąc niedaleko wyspy Portugalskiej Madery, gdzie mu szukać kazano eskadr wysłanych z Brestu, d. 13 Marca ujrzał płynącego ku sobie Admirala Linois. Ten, iak wiadomo, wyszedłszy z Przygórka dobrej nadziei w miesiącu Wrześniur. 1805, krążył przez czas długi przy Brezylijskich brzegach i wyspie S. Helene, szukając nowej zdobyczy. Naostatek powrócić przedsięwziął do Europy, pełniąc rozkaz rządu swojego, czyliż ostrzeżony, że do Batawskiej osady przez Anglików zajętej wnieść nie może. Miał zaś okręt lin. Marengo od 80 armat, i fregatę Belle poule od 40, które po zawartym w Amiens traktacie, r. 1802 wysłane do Azji dla przyjęcia Pondichery i innych osad Francuzkich w Indyi, przez całą wojnę terażn. krążąc po morzu wschodniem, szkodę niezmierną przyniosły handlowi naszemu.

Warren Niemieszkając poszedł przeciw nieprzyjacielowi z okrętem lin. London od 98 arm. i fregatą Amazonę od 36. Statki Angielskie nowo oporządzone, niedawno wyprawione z portu, w krótkim czasie doścignęły przeciwne długiem krążeniem zwątłone. Wprawdzie Linois czynił największe usiłowania, chcąc uniknąć bitwy; lecz gdy widział niepodobieństwo uścia przed pogonią, walczyć musiał. Rozprawa 4 godziny trwała, której ten był skutek, iż okręt i fregata Francuzka zpuściwszy flagę poddały się zwycięzcom. Nieprzyjaciel na okręcie Marengo z 740 ludzi, 65 zabitych, 80 miał ranionych; między ostatniemi jest sam Linois. London utracił zabitych 14, ranionych 25, między temi 3 Poruczników okrętowych. Belle poule miała 320 ludzi przed bitwą, których klęska, iakoteż Amazony niewiadoma. Statki zdobyte Warren przyprowadził do Plymouth. Niema ie-szcze pewności, czyli na nich Linois miał całą lub w części przynajmniej zdobycz na morzu Indyjskiem zabraną; zawsze iednak pozymanie tego nieprzyjaciela ważnym jest przypadkiem dla Anglików; żaden z Francuzkich wodzów z tak małą potęgą, tak znaczney szkody nie przyniósł handlowi naszemu.

Warren wychodząc z Portsmouth dla ścigania eskadr Brestenskich, wyprowadził 9 okrętów lin. powrócił z 1 tylko; inne zastawił pod Maderą, wyprowadził do Indyi wschodniej lub zachodniej, do morza śródziem. czyli też im za sobą pośpieszać kazał, niema pewności. Gdy ten wodz zawiaał do Plymouth, widział tamże wchodzącego Adm. Lowisa. Zwycięzca Duckworth, iak dawniej doniesiono, chciał szukać nowej eskadry Francuzów, która pokazać się miała u brzegów Cuby; lecz wkrótce przekonany, że w tych stronach nie był nieprzyjaciel, d. 13 Marca opuściwszy Iamaikę, postanowił powrócić do Europy z okrętami lin. Superbe, Canopus, Donnegal, Spencer, iakoteż 3 wydartemi nieprzyjacielowi w S. Domingo, Brave, Iupiter, Alexander. Wyszędłszy z Kingston, Duckworth okręta Superbe i Donnegal poprowadził do Cadix dla złączenia się z Adm. Collingwood; innym do Plymouth pośpieszać kazał. W tej podróży eskadra nasza znajdując się blisko wysp Azores, burzę srogą wytrzymać musiała, ieden z okrętów Francuzkich, Brave o-

przec się iey nie potrafił; zaniesiony do Terra Nova, tamże osiadł na piaskach i utonął; cały lud ratowany, kilka osob wyiowszy.

Powrót Adm. Lowisa i Duckworth do Europy tę przynajmniej dał pewność Anglikom, że w Indyi zachodniej nie mają nieprzyjaciela, któryby osadom i handlowi naszemu groził. Z 18 okrętów lin. które D. 11 grudnia z Brestu wyprawiono, 5 poymaliśmy w S. Domingo, 7 widziano płynących do Indyi wschodniej; 6 w którą stronę poszły, zgadywać trzeba. Równym sposobem niewiadomo, gdzie się znajduie z eskadrą mniejszą Kapitan L' Hermite z Orient wysłany, który na brzegach Afryki zachodniej poymanych ieńców nam oddał niedawno na zamianę. Tego, ieśli dłużej zabawi na miejscu, spotkać może Strachan, o którym doniesiono, że udał się do Przygórka zielonego szukając nieprzyjaciół; albotież okręta, które Warren zostawił na morzu, gdy sam zdobycz odprowadzał. Wkrótce ważniejszych wiadomości czekamy od Kapitana Popham o spotkaniu Adm. Willaumetz i Hieronima Buonaparte, o których zwyciężeniu i poymaniu biegały już odgłosy.

Proces Melvilla wolnym krokiem postępuje. Parowie 3 już posiedzenia odprawili słuchając dowodów, iakie izba niższa przeciw oskarżonemu złożyła. Dzieło nie ukończy się w d. 14, iakemy rozumieli; przewlecze się podobno do 4 lub 5 tygodni; wyroku przewidzieć nawet, iaki wypadnie, nie możemy; nic o tém nie wzmiankują pisma publiczne, stosując się do rozkazu Parlamentowego.

Król wzięł załobę po zmarłym Stadhuderze X. Orange. Minister Pruski Hardenberg wkrótce tu jest spodziewany. Coraz więcej zprowadzamy do portu statków płynących pod flagą Brandeburską; nie tajno nikomu, że ładunek ich cały wcześniej na miejscu był opłacony w portach Fryderyka 3 przez Angielskich kupców. Jest pogłoska, że ten Monarcha zamykając nam porty Hannowerskie i Lubeke, bynajmniej nie chciał zcieśniać handlu w dawnych portach państwa swojego, Stettinie, Gdańsku, Elblągu, Królewcu, Memlu; gdzie nawet nie był ogłoszony zakaz przyjmowania statków Angielskich. Lecz z drugiej strony Jerzy 3 ogłaszając zamkniętami rzeki: Ems, Elbę, Weser, Trave, ostrzegł poddanych o niebezpieczeństwie zawiaania do dawnych portów Pruskich, ażeby snadź okręta nasze wetowem prawem zatrzymane nie były. Ta okoliczność zawiesza handel wszelki, dopóki nie zaydzie umowa obunarodom pożyteczna, o której dziś mówić u nas poczęto.

Odebraliśmy wiadomość, że Amerykański Kongres większością głosów 87 przeciw 35 postanowił zamknąć porty RP, wprawdzie nie okrętom Angielskim, lecz przynajmniej wielu towarom naszym i Irlandzkim, na których najwięcej zyskiwano. Nie potwierdził jeszcze tej uchwały Senat; rozumiemy iednak, że to wkrótce nastąpi. Wtenczas co rząd nasz postanowi, któż zgadnie? Nowi Ministrowie nie oddalając się od prawideł słuszności, przyimają zapewne sprawiedliwe żądania Amerykanów; lecz pogrożkom nie ustąpią, gdyby to najwięcej kosztować miało. Spodziewamy się widzieć wkrótce przybyłego posła Burr z Washington. Cel negocjacyi jego nie jest tajemnicą; oswobodzenie Amerykanów gwałtem do służby wziętych, szkód nadgroda, i wolny bez określenia handel okrętom Stanów ziednoczonych, przez uroczyste przyznanie praw i przywilejów służących narodom obojętnym. Tymczasem smutek jest powszechny w narodzie naszym, dopóki nie nastąpi umowa przywracająca kupcom związki zyskowe. Amerykanie też oglądając się powinni, że jest w mocy naszej zamknąć ich ze-

glarzom porty wysp cukrowych, gdzie tak łatwo i korzystnie dotąd sprzedawali produkta swoje.

Dokończenie Manifestu Jerzego 3, jako Elektora Hannowerskiego przeciw dworowi Berlińskiemu. Doświadczenie przeszłe lękać się kazało Królowi przyszłości; przeto rozkazał Ministrom Hannowerskim nie wchodzić w negocjacyę, celem przyjęcia woysk Pruskich do kraju, pod pozorem zasłonięcia onego od napaści Francuzkiej. Lecz oświadczenie w tym razie od Ministrów uczynione skutku nie wzięło. Prusacy zajmują część większą Elektoratu, gdy Angielskie woyska zabierały się na okręta. Nie trudno było przewidzieć, że umowa zrobiona będzie w Paryżu przez Graffa Haugwitz według układów dawniejszych. Jakoż Francuzkie woyska wkrótce zaięły Anspach. Odpowiedź Angielskich Ministrów na notę Pruską d. 25 stycznia, przyszła do Berlina, gdy już Hardenberg doniósł posłowi Jackson o krokach nieprzyjaznych, które Jerzego 3 zniewoliły związki swoje zawiesić z Fryderykiem 3.

Nota Pruska d. 4 kwietnia nie usprawiedliwia bynajmniej postępków niesłusznego. Oświadcza naprzód spokojne myśli dworu Berlińskiego. Te oświadczenia być nie mogą szczerze, gdyż nie zasadzają się na sprawiedliwej obojętności. Nota podana w Berlinie posłowi Francuzkiemu d. 14 Października, gdy rząd Pruski zdawał się czuć krzywdę sobie uczynioną w gwałtownem prowadzeniu woyska przez Anspach, iasnie wyznaje, że Fryderyk 3 aż do owego czasu sprzyjał statecznie naszym nieprzyjaciółom. Postępków jego nie noszą cechy bezstronności. Dawszy pozwolenie Francuzom, którzy stali w Hannowerze, ażeby kraj Pruski przeszli, nie chciał dać równej swobody zprzymierzeńcom Jerzego 3. Francuzi dla siebie sami drogę otworzyli, i wymawiali się na pozor, lecz to czynili sposobem obraźliwym, bo wiedzieli, że gniew Prusaków trwać będzie nie długo.

Wkrótce potem Fryderyk 3 żądał pieniędzy posilków od Brytańii W. które iemu obiecano. Podpisana została umowa, której warunki byłyby dopełnione, gdyby Król Elektor puszczając w niepamięć obowiązki swoje, mógł przyjąć propozycyę iemu podaną, zamiany Hannoweru na prowincyę Pruskie. Twierdzi nota Pruska, że po zaczętej wojnie Fryderyk 3 już nie był mocen opatrzyć bezpieczeństwo Monarchii własnej i północnych krajów. Właśnie iakby Monarcha Pruski został przymuszony rozszerzać państwo swoje, i zostać raczej narzędziem niż celem zemsty naszych nieprzyjaciół. Takie wyznanie nie służy Mocarstwu potężnemu. Wiadomo światu, że przed zakończeniem kampanii w Niemczech południowych, Fryderyk 3 mógł dać pokój Europie, gdyby uczynił, iak wyciągał własny jego interes i honor obrażony. Stracił pomysłną chwilę. Czyliż w tenczas nie miał pod bronią w obozach 250 t. żołnierza, którzy nie zapomnieli o zwycięztwach odniesionych pod W. Fryderykiem? Ta armia ogromna, pełna myśli najsłabszej, ochoty, zapалу, czyliż wspartą nie była kilka dywizjami woysk zprzymierzonych, których najwyższe hetmanstwo oddano Fryderykowi 3? Zapewne Prusacy być mogli w niebezpieczeństwie; lecz znajdowali się w takim stanie, iż przystało narazić się na wszelkie przypadki, dla ocalenia honoru Monarchii. Kto się zachwiał w takim zdarzeniu, sam wzruszył zasadę potęgi swojej. Prussy wkrótce uczują, że udzielność swoją dały na ofiarę.

Nota d. 4 kwietnia mówi, że Francya Hannower miała za kraj podbity, a woysko Napoleona powtórnie do niego wtargnąć chciało, dla ostatecznego rozrządzenia zdobyczą. Elektorat, część Rzeszy Niemieckiej, nie należał do wojny Francuzów z Anglikami. Zaięchał Napoleon, i nieraz oświadczył, że gotów jest wrócić, skoro Malta być przestanie w mocy Brytańców. Naostatkiem r. 1805 nieprzyjaciół ustąpić musiał z podbitego kraju; 40 t. żołnierza Angielskiego i zprzymierzonego zastępowały miejsce Francuzów, gdy Haugwitz podpisał traktat stanowiący o losie dzierżaw oyczystych Jerzego 3. Woyska zprzymierzone podlegały w tenczas najwyższemu rozkazom Fryderyka 3; lecz ich wodzowie byli do walki gotowi, gdyby nastąpił nieprzyjaciół. Już zaś mówić nie trzeba o załodze przez Francuzów zostawionej w Hameln; która w liczbie słaba, bronić się nie mogła, opasaną była, gdy obietnice dworu Berlińskiego sprawiły odmianę w układach wojennych.

Zamiar przypisany Napoleonowi, że chciał rozrządzić ostatecznie Hannowerem, nie zgadza się z oświadczeniem jego tylekroć ponowionem, że w tej godzinie wrócony będzie Jerzemu 3, gdy flotę i woysko Angielskie z Malty każe wyprowadzić; był przeciwny obyczajom wojennym; nikt nie rozrządził nigdy krajem podbitym, dopóki nie podpisał pokoju; mniej jeszcze wtenczas, gdy skłonność okazywał do ugody. Nie miał prawa sądzić dwór Berliński, czyli Brytańia W. mogła zprzeciwić się powrótowi Francuzów do Hannoweru. Potęga Jerzego 3 dała onemu sposobność prowadzenia wojny do końca pomyślnego w obronie własnej sprawy. Ale pojąć trudno, pod jakim względem rząd Pruski chciał nie dopuszczać przebywania woysk obcych w Elektoracie, i pokój zabezpieczyć na północy; te woyska równie obce mi są dla Hannoweranów, iak Francuzkie były, w rozumieniu Fryderyka 3.

Ten Monarcha nie powinien wyliczać ofiar swoich, gdy Monarchią rozszerza. Niepodległości i udzielności strata ofiarą jest prawdziwą, iakoteż odstąpienie dawnych dzierżaw domu swojego, i poddanych, którzy do niego statecznie przywiązani byli. Te jednak ofiary nie wspólnego nie mają z polityką Jerzego 3, i nie dają dworowi Berlińskiemu prawa przywłaszczenia sobie krajów domu Hannowerskiego dziedzicznych. Hannoweranie w starowiecznej wierności nie zachwiani, pragną być statecznie pod rządem i opieką tej rodziny, która od kilku wieków na ich uszczęśliwienie pracowała. Rzecz przeto jest widoczna, że te odmiany nieprzyjaciół nasz natchnął dworowi Berlińskiemu. Wszystkie zaś Mocarstwa i narody przyznają, że gwałtowny ten postęp przeciw Jerzemu 3, z Fryderykiem krwią i przyjaźnią połączonemu, wystawia Europę na niebezpieczeństwo bez porównania większe, niżeli iawna nieprzyjaźń i wojna otwarta.

Jerzy 3 przekonany o dobroci sprawy swojej, odzew czyni do wszystkich Mocarstw oświeconej Europy; które własny interes upatrywać w tém będą, ażeby nie zostało upoważnione przykładem bezprawie wydzierające udzielność Elektorowi Rzeszy Niemieckiej, szkodliwe i groźne powszechnemu bezpieczeństwu. Szuka Król Elektor pomocy Konstytucyjnej, która mu jest należną, iako członkowi tejże Rzeszy; szuka zaś u głowy narodu, Cesarza, i Monarchów, którzy konstytucyę Niemiecką gwarantowali, i oświadczyli chęć przychylną zachowania w całości Elektoratu. Naostatkiem Jerzy 3 oświadcza się uroczyście swoim i dziedziców imieniem, przeciwko wszelkiemu przywłaszczeniu praw im służących do Elektoratu Brunświcko Luneburgskiego i krajów przyłączonych. Ponawia, iako Elektor, oświadczenie zaniezione przez posła Angielskiego przy dworze Berlińskim: iż żaden zysk spodziewany z układów politycznych, żadna ofiara indemnizacyi, nadgrody, i zamiany, nigdy skłonić nie potrafi Króla Elektora, ażeby zapomniął, co winien jest własnej dostojności, i przywiązaniu poddanych Hannoweranów, zezwalając na ich przeyscie pod obcą władzę. W Windsor d. 20 kwietnia, r. 1806; r. 46 panowania. Jerzy. Munster.

A U S T R Y A

WIEDEN 14 Maja. Z rąk Cesarzowej otrzymały order krzyża gwiazdzystego; Hrabini z Rzewuskich Chodkiewiczowa, Holstein, Paar, Lazan, Contarini, Delfin, Manin, Labia, Tiepolo, Mocenigo, Mulla, Sarentheim, Christalnig, Lazańska, Audnyańska, Wukassowich, Cetvos.

G. Francuzki Andreossy przed wyjazdem do Paryża ofiarował Cesarzowi dzieło własne o kanałach, mostach, i groblach. Za nim pośpieszył do stolicy Francuzkiej X. Schwartzenberg, dla zrobienia umowy względem dzierżaw domu swojego, które posiada w Rzeszy Niemieckiej. Dotąd jeszcze nie jest wyznaczony poseł Austriacki do Paryża. Na miejscu Lorda Paget, Ambasadorem Angielskim u nas ma być Darnley.

Potwierdza się wiadomość, że X. Aversberg wyrokiem sądu wojskowego na karę surową jest skazany; lecz podobno wkrótce zaydą prośby do Franciszka 2, ażeby temu wodzowi darował przewinienie, który był zawsze wiernym poddanym i dobrym obywatelem. Mar-

grabia Ghislieri i G. O. Brady przed wyznaczoną komisyją zaczęli zdawać sprawę z czynności swoich. GL. artylleryi Funk służył z dystynkcyą w obozach Austriackich za panowania Józefa 2; niewiadomo za jakie przestępstwa, oddalony, mundur nawet nosić nie mógł; co gdy niedawno uczynił bez pozwolenia zwierzchności, stanął przed sądem, i skazany został na długie więzienie do twierdzy Temeswaru, dokąd wczora jest odprowadzony. Po pólstwo nasze błędnie rozumiejąc, że sromotną karę odniesie w tutejszej stolicy, zgromadzało się już na rynek dla smutnego widowiska.

Milicya Wiedeńska zupełnie dopełnioną i urządzoną została. Zyczyć trzeba, żeby wszystkie miasta Monarchii Austriackiej poszły iak nayrychley za naszym przykładem. Rząd pragnął, ażeby korpusy wszystkie obowiązały się do służby, gdzie każe potrzeba obrony powszechney. Zgodzono się, że Wiedeńczykowie nie tylko stolicę zasłaniać powinni, ale też kray otaczający w odległości od murów mil 6, podczas następnych wojen. Zatem cała milicya przysięgę uroczystą wykonała; nastąpiły biesiady, rozrywki, karruzele, z których zebrane summy znaczne poświęcili obywatele na wsparcie ubogich i chorych; część oddano Arcy X. Karolowi na wsparcie żołnierzy ranionych.

Wyjazd Arcy X. Ferdynanda do Wurtzburga, pozwolenie drugi raz dane ieńcom Austriackim z niewoli Francuzkiej wypuszczonym, ażeby kończyli podróż do granic oyczystych, zatrzymanie się dywizyi Napoleona pośpieszających w dół Dunaju, rozumieć każą, że traktat Presburski nienaruszony zostanie. Słuchać, że porty Fiume i Trieste mają być zamknięte obcym żeglarzom do pewnego czasu. Żywność w południowych prowincjach Austriackich dość droga teraz, jeszcze wyższą cenę mieć będzie po zatamowanym dowozie, który od czasu dawnego trudniły krążące okręta Angielskie na Adryatyckiej odnodze.

Nowy poseł Ottomańskiej Porty do rządu Francuzkiego, Muhib Effendi, niedawno przybył do nas. Oddalając się z Constantinopola, nie mógł lądem odprawiać podróży, ale musiał płynąć do Warny, dla bojaźni rozbojników napełniających Romelią. Francuzi Ministrem swoim u Hospodarów Mutańskiego i Wołoskiego naznaczyli Rheinharda, który dawniey w Paryżu zarządzał departamentem zagranicznych interessów. Wkrótce przez Wiedeń do stolicy Tureckiej ma iechać Ambassador Francuzki; Brune wymówił się od tej posługi. G. Kawaleryi Arcy X. Ferdynand kommanderujący w Szląsku i Morawii, zgromadziwszy regimenta w tych prowincjach stojące, pod Olomuńcem rewią odprawił; podobna wkrótce nastąpi pod Graetz, gdzie udał się G. Bellegarde.

TURCYA.

BELGRAD 1 Maia. Naczelnik Serwianów Czerny słysząc o zbliżających się woyskach Tureckich, zastępy Chrześcijańskie podzielił na 3 główne korpusy; pierwszemu sam hetmani, drugiemu Jakób, trzeciemu Marek. Ostatniego Bośniacy porazić mieli niedawno blisko granic Bośni i Montenegro, a dawnym zwyczajem uszy odcięte przestali do Constantinopola. Prócz głównych dywizyi, ma kilka mniejszych Czerny pod kommandą wodzów Mladen, Hołowacz, i kilku innych. Basza Bośni odebrawszy rozkaz od Jussufa, wywiesił chorągiew, na które hasło wszyscy obywatele zgromadzać się powinni zbrojno do obozów, ażeby gotowi byli do złączenia się z regularnym woyskiem Selima 3, gdy przyjdzie do Serwii. Jakoż Niemieszkając kommandanci powiatowi lud swój uzbraiać zaczęli. Zdaie się, że imię Jussufa znaiome Turkom zachodnim od czasu pamiętnej kampanii r. 1788, i odgłosiczonej armii, którą zprowadzić obiecał na ratunek Muzułmanom w tych stronach, ośmielił dotąd w bojaźni czekających smutnego losu. Lecz z drugiej strony Serwianie serca nie tracą; ćwiczy swoich pilnie Czerny w rzeźmie wojenném; żołnierz stary i doświadczony dodaje ochoty młodszemu. Naczelnik zaś pomnaża usilnie artylleryą, którą na dobrym stopniu postawił.

FRANCYA.

PARYŻ 9 Maia. Fourcroy naywyższy dozorca e-

dukacyi publiczney podał zgromadzeniu prawodawczemu projekt ufundowania Uniwersytetu na wzór Paryzkiego, który zgasila rewolucya; wkrótce o tém damy wiadomość obszerniejszą.

G. Sebastiani został wyznaczony posłem do Ottomańskiej Porty, na mieyscu Marszałka Brune, i wkrótce podróż zaczyna lądową do Constantinopola. W zamku Chambord siedlisku 15 orszaku legionu honorowego, założona jest szkoła dla 100 dzieci, których oycowie są onego członkami; podobną mieć będzie każdy z 16 orszaków, utrzymywaną z funduszu legionu.

Zgromadzenie prawodawcze potwierdziło projekt kanału, którym rzeki Ren i Escaut mają być połączone. Zaczęty w Anvers, pójdzie przez Venloo, Neus, do Grinlichhausen; mieć powinien 42 śluzu. Koszt na wykonanie dzieła podeymą Departamenta bliższe w liczbie 12, które z żeglugi korzystać mają; wyniesie ześ ogółem blisko 13 mill. franków.

Uczeni Lacepede i Cuvier obrani zostali członkami towarzystwa Królewskiego w Londynie; doniosł o tém Prezydent Banks, wyrażając, że wojna między Francją i Brytanią W. trwająca, zrywać nie powinna związków pożytecznych światu, iakie między uczonemi zgromadzeniami zachodzić zwykły, dla wzajemnego oświecenia i pomocy.

Powszechne jest u nas rozumienie, że pokóy traktatem Presburskim przywrócony między Francją i domem Austriackim, będzie zachowany. Wkrótce Seymowi Rzeskiemu obławione będą odmiany w składzie Stanów uczynione. Gdyby zaś Francya wojnę prowadzić miała, Franciszek z nayscisleyszą obojętność zachowa. O powrocie do granic oyczystych na brzeg lewy Renu Ministra Berthier z armią nie słychać; mówią, że brat jego G. Leopold poniosł do Munich rozkazy stosowne do następujących obrótów. Ney i Soult z dywizyami swemi zbliżyć się powinni do granic Włoskich. Nie wątpimy, że powszechna ieńców zamiana z Anglikami w krótce nastąpi.

HISZPANIA

MADRJD 18 kwietnia. GL. Villavicencio kommandant sił morskich w Havanie, doniosł X. Pokoiu, że Angielskie eskadry dość często pokazując się przed tym portem i Veracruz, żadnego zysku nie odniosły, gdyż Hiszpani na morze nie wychodzą słabi w siłach. Od czasu dawnego Kolonistowie Iamaiki zakazany handel prowadzić zwykli z osadami lądowemi Ameryki Hiszpańskiej, z wielkim zyskiem dla siebie, nienadgodzoną szkodą dla skarbu Króla Katolickiego; którego przodkowie z tej przyczyny wojnę podnosić musieli; mianowicie r. 1739. Powiększyli Anglicy zysk swój przez nabycie wyspy Trinitada lądu naybliższej. Lecz pilność kommandantów Hiszpańskich podczas wojny terazn. jest tak wielka, że Anglicy żadnego związku od początku do końca mieć nie mogli z osadami naszymi; statki dla handlu z portów Iamaiki i Trinitady wysłane, odpędzone od brzegu, musiały powracać do siebie ze szkodą; po niepomyślném zaś doświadczeniu pokazywać się nawet przestały.

BATAWSKA RP.

HAGA 10 Maja. Dawno ułożony przez Pensyonarza Schimmelpenninck projekt skarbowy, jeszcze nie wyszedł z deliberacyi Stanów. Wiadomo, że rząd podatki zwyczajne podniósł do summy roczney 56 mill. złot. Holl. gdyby zaś skarb więcej potrzebował w którym r. niedostatek ma być zastąpiony przez nadzwyczajną daniinę lub pożyczkę. Ażeby cudzoziemcy wyobrażenie mieć mogli, iak wielki jest ciężar, który znosić musi tak dawno narod nie liczący zupełną 2 millionów ludu, a jeszcze bardziej iak wielkie są dostatki obywatelów Batawskich zgromadzone w 2 wiekach przeszłych, dość jest powiedzieć, że kto ma 1 sługę, płacić powinien skarbowi na rok 5. złot. Holl. od 2 15, od 3 30, od 4 50, od 5 75, od 6 100, od 7 130, od 8 165, od 9 210, od 10 250; ieśliby zaś utrzymywał sług więcej nad 10, od każdego zapłaci na rok po 50 złot. Holl. Dług publiczny Batawów dochodzi tysiąc mill. złot. Holl. od którego procent nie przenosi 32 mill. Na kapitałach nam

nie zbywa; dziś otworzono bardzo znaczną pożyczkę dla domu Wurtembergskiego na procent 5.

D 13 Maia. Schimmelpenninck ma wkrótce oddać się do swoich dóbr w prowincyi Overysse; ztąd wniosek, że składa urząd Pensyonarza, i następcę mieć będzie. Nie długo zostawać może w niepewności naród Batawski; deputaci do Paryża wysłani od RP. po kilkondniowych negocyacyach z Ministrem Talleyrand, powrócić mają do oyczyzny, i donieść ziomkom, iakiego losu na przyszłość oczekiwać powinni. Tymczasem oboz pod Zeyst wytknięty; regimenta zgromadzać się zaczęły; lecz zamiast obiecanych 30 t. nie będzie w nim nad 10 t. żołnierza Francuzkiego, 5 Batawskiego. Wysokie Stany kończą roztrząsanie projektu skarbowego. Słychać, iż Angielskie okręta kupieckie na rzekę Ems podawnemu zawiać zaczęły.

S Z W A Y C A R Y.

ZURICH 1 Maia. Nic nie sprawiły u rządu Francuzkiego przełożenia i uwagi podane przez posła Maillardoz, i Landammana RP. Merian; towary w kraiu Neuchatel znalezione, za Angielskie poczytano, zkonfiskowano, przedano bez różnicy. Talleyrand oświadczył nieukontentowanie Napoleona rządcom naszym, że traktatów nia zachowują naysciśley. Niema jeszcze pewności, czyli pogroził wprowadzeniem do kraiu woysk Francuzkich, gdybyśmy się ociągali konfiskować i wydać zprzymierzeńcom wszystkie towary Angielskie, iakie tylko znajdować się dziś mogą w Cantonach; to niewątpliwa, że wprowadzenie onych zabronione jest pod naysurowszą karą, nawet cielesną dla przestępców. Już ten zakaz ogłoszony w Cantonach Zurich i Vaud; inne bez ociągania się będą zniewolone iść za tym przykładem. Wyrachować nie podobno, iak wiele kray traci; ziemię nieurodzayną mając Szwajcarowie, bawili się przemysłem i handlem; blizka komunikacya z Francją i Włochami zysk ułatwiała. Ten sposob gdy odjęty, nędza nieuchronna tym nawet familiom, które dotąd naybogatsze były,

R Z E S Z A N I E M I E C K A.

MUNICH 4 Maia. Marszałek Berthier bawi u nas; dziś do niego z Paryża przyniosł ważne zlecenia brat G. Leopold. Woysko Bawarskie, nie rozłożyło się, iak głoszone, nad brzegiem Inn rzeki, lecz ma rozkaz być w gotowości do ruszenia za 24 godziny po daném hasle. Dywizye Francuzkie stoją w dawnych stanowiskach; Ney tylko z Cyrkułu Szwabskiego ma przeyść do Bawaryi. Z Strasburga przysłano wiele wozów do przeniesienia dział, ammunicyi, innych zawad, które w Ulm złożono. W tém mieście, iakoteż w Auszpurgu i Braunau są dziś wielkie magazyny. Kray nasz od Września m. r. 1805 podziśdziem ucierpiał wiele od przechodu woysk rozmaitych nieustannego. Teraz prawie wszystkie miasta do rządu proźbę przesłały, wołając o względy i pomoc, której jednak skarb wyniszczony dać wszystkim nie może. Berthier głośno wyznał, że Bawarya wiele przez wojnę i podczas pokoju straciła. Słychać, że po ogłoszeniu nawet pokoju powszechnego, zostanie u nas pewna liczba Francuzkich żołnierzy, dopóki Bawarya własnych mieć nie będzie pod chorągwiami naymniej 60 t. Lecz ponieważ tak wiele uzbroić trudno jest krajowi, który mieszkańców mało więcey ma nad 3 miliony, Maxymilian I chce na żołd swój przyiać wiele regimentów pieszych, które u Szwajcarów zaciagnione być mają, i wszystkie załogę trzymać powinny w nowonabytym Tyrolu. O przyłączeniu części południowych tej prowincyi do Włoch, które się nazywają Włoskim Tyrolem, dawno ustała powieść.

GREIFSWALD 13 Maia. Stosownie do oświadczenia, które Marszałek Szwedzkiego państwa Graf Fersen podpisał d. 27 kwietnia po zasłętej rozprawie w Lavenburgskim kraiu między żołnierzem Szwedzkim i Pruskim, Król Gustaw Adolf rozkazał, ażeby eskadra jego w porcie Carlsrona uzbroiona pod kommandą Admirała Cederstroem, zamknęła wszystkie porty Pruskie nad morzem Bałtyckim położone od Memla do granic Pomeranii

Szwedzkiej, iakoteż uście rzek Pregel, Wisły, Odry, i i Peene. Wczora Adjutant Króla Pruskiego Bronikowski tu przybył, oddał Monarsze Szwedzkiemu list własnoręczny Fryderyka 3; dziś odpowiedź poniosł do Berlina. Gustaw Adolf rozkazał obywatelom Szwedzkiej Pomeranii, mającym lat 18 do 50, ażeby bez wyłączenia wszyscy swoje imiona podali do milicyi, która w potrzebie kraiu bronić będzie. Ludność tej prowincyi iakoteż wyspy przyległej Rugen, nie wynosi dusz 200 t. Słychać, że część bardzo znaczna flotty galerney, którą w portach Szwedzkich uzbroić kazano, ma wyniść na morze Bałtyckie.

MUNICH 8 Maja. Wyprawy obronne w całej Bawaryi idą z wielkim pośpiechem. Wiadome rozkazy niedawno dane do całej armii, ażeby do ruszenia w pole gotową była. Zaden dziś woyskowy człowiek urlaupu otrzymać nie może. Wąwozy Tyrolskie iak naylepiej opatrzyć i osadzić zalecono. Do Kuffstein d. 4 z naszej stolicy wyprowadzono ciężką artylleryą i ammunicye; po wszystkich zbroiowniach robota idzie z pośpiechem. Braunau na 3 miesiące w żywność opatrzyć kazał Berthier; na zakupienie potrzeb ze skarbu Maxymiliana I pożyczyli Francuzi 200 t. złotych ryń. Tenże Minister wydał rozkaz do wszystkich Kommendantów armii swojej, którzy się znajdują w krajach Bawarskich dawnych i nowo nabytych, ażeby ściśle pilnując obowiązku swego, nie mieszały się w rzady cywilne, anieź wyciągali od obywatelów iakiego wydatku na stół swój i drugie potrzeby. G. Leopold Berthier przywoził ważne rozkazy z Paryża bratu swojemu, lecz nie są ogłoszone. Spór z nowym rządcą kraiu Berg o sławną galeryą z Dusseldorf wyprowadzoną, o żołnierzy krajowych, i zaległe dochody, jeszcze nie ukończony. Słychać, że sam Murat wkrótce ma przybyć do stolicy naszej. Z Auszpurga przywieziono jeszcze 15 t. karabinów, od Napoleona darowanych woysku i milicyom Bawarskim. Do Austrii pieniądze gotowe wyprowadzać z państwa swojego zabronił Maxymilian I.

KEHL 29 kwietnia. Na początku ostatniej kampanii w Niemczech, rząd Francuzki utwierdzać kazał miasto nasze; po skończonej wojnie robotę zawieszono; lecz wybrani Inżynierowie odebrali zalecenie plan ułożyć nowych, nad dawne obszerniejszych, fortyfikacyi, któreby odpor dłuższy czynić mocne były. Czekamy z Paryża potwierdzenia projektu; tymczasem niemało ludu pracuje nad zamknięciem Renu w korycie.

AUSZPURG 9 Maja. Dywizya Marszałka Ney od czasu dawnego stojąca w Szwabii, nagle obróty czynić zaczęła, z których iednak nie możemy wnosić, do Włoch czyliż do granic Szwajcarskich pójdzie. Jeńcom Austriackim przez Szwabią wyższą ciągnącym, dano rozkaz powtórny zatrzymać się w drodze, podobno ażeby urzędnicy krajowi czas mieli żywność dla nich przygotować, o którą dość jest trudno w okolicach naszych. Miasto nasze dotąd załogę Francuzką utrzymuje. Szkody od Września r. 1805 poniesione w tak częstym woysk przechodzie, spodziewamy się nadgrózione mieć podczas pokoju; Maxymilian I naywyższe względy okazuje miastu naszemu. Według rachunku dokładnego, od d. 10 Września do 6 Maia przez miasto Ulm przeszło 903 t. rozmaitego żołnierza, 182 t. koni. O milę ztąd wieśniacy wlesie pracujący znaleźli zakopane naczynie, napelnione 10 t. sztuk monety srebrney bez żadnego napisu; z iedney strony wyrażona jest prawica, z drugiej krzyż Maltańskiemu podobny.

WILNO 16 Maja. Imperator Jmć przez wzgląd na prace pożyteczne w wydanych na świat dziełach Professorów X. Jundziłła Botaniki wedwóch częściach, P. Langsdorfa compendium Mechaniki, P. Józefa Franka opisanie woiażu zagranicą raczył na dowód swojego ukontentowania dla wspomnionych Professorów naylaskawiey przesłać brylantowe pierścienie, które na sessyi Uniwersytetu dnia 15 Maia teraźniejszego zostały tymże Professorom oddane.